

Original, nydelig og sår

Av Nora Steenberg - 24. november 2022

[Original, nydelig og sår - BOK365.no](https://www.bok365.no)

Tyra Teodora Tronstad: *Oppskrift mot ånder som knuser ting*

Aschehoug 2022, Barn og ungdom, 202 sider

Tyra Teodora Tronstad (Foto: Hans Fredrik Asbjørnsen)

Tyra Teodora Tronstads «Oppskrift mot ånder som knuser ting» er en verdig Brage-nominert, mener BOK365s anmelder, som trekker paralleller til Disneys "Coco" og "Encanto".

Oppskrift mot ånder som knuser ting (Aschehoug) er en av bokhøstens perler på barnebokfeltet. At den ble nominert til den gjeve Brageprisen er det lite å si på. Men kanskje viktigere enn noen litteraturpris: Dette er en barneroman som det er behov for.

Når mamma er en knuseånd

Unge Henry Mafaye bor alene med faren sin. Mammaen Ita Shu er død, men Henry og pappa kan ikke snakke om henne. For hun er en knuseånd, og hver gang de nevner henne blåser det vinder rundt dem som knuser alt i sin vei.

Situasjonen er forståelig ganske uutholdelig for en ung gutt, som må finne en metode for å få bukt med problemet. Men så viser det seg at han på langt nær er alene om å plages med familiære knuseånder.

Minner om «Coco» og «Encanto»

Som det kanskje lite fordekt fremgår av handlingsreferatet, er det nettopp sorg og sorgbearbeiding som er sentrale temaer i denne barneromanen. Boken illustrerer godt hvordan sorgen griper inn i en familie når en av de nærmeste går bort, og ikke minst hvordan det oppleves for de yngste – som kan føle seg spesielt ensomme i sorgen.

Sammenblandingen av det magiske og det triste, og overlappingen mellom vår verden og dødsriket er gjort med stor bravur av Disney de siste årene, gjennom filmer som «Coco» og «Encanto». I likhet med disse barnefilmene, handler også Tronstads roman om identitet, om tradisjoner, og å huske dem man har mistet. Og ikke minst hvordan stillhet kan rive en familie i fillebiter innenfra (Ref: We don't talk about Bruno-no-no-no)

Men, som så ofte når man takler et så stort tema som døden, handler det også i *Oppskrift mot ånder som knuser ting*, om en feiring av livet. Om å hegne om det som er viktig.

Det dahlske og lindgrenske

Trass i alt det sørgelige, er Tronstads roman er leken og akkurat passe magisk. Det blir aldri bekmørkt. Tronstads språk er poetisk, hver setning virker nøye tenkt ut, intet er malplassert eller ruller rart over tungen. Poesien kommer kanskje aller best frem i Tronstads miljøbeskrivelser:

Det valet i trærne, som en vind var i ferd med å ta farvel

Ute hadde det begynt å regne som om himmelen fikk betalt for hver dråpe.

Poesien finner vi også i det fabelaktige karakterregisteret. Spesielt kanskje hos Ida Tiid, den unge direktøren for Institutt for Betydningsfulle Minner, som er en eksentrisk Pippi-jente som det er vanskelig ikke å like og beundre. Også lille Kenzo må nevnes. Måten han reagerer på bestefarens bortgang, vil røre ved selv den mest tykkhudede leser.

Tidvis høyt tempo

I juryens begrunnelse for Tronstads nominasjon til Brageprisen, trekker de linjer til både Roald Dahl og Astrid Lindgren. Det er gode sammenligninger. Det «Roald Dahlske» i boken ligger i det burleske og absurde – og nettopp at barna tar kontrollen mot de trangsynte voksne. Det lindgrenske ligger i den godmodige måten Tronstad behandler et svært vanskelig og sørgelig tema på.

Historien utspiller seg på flere plan, og leseren møter en eventyrlig vev av flere liv og fortellerstemmer. Det er tidvis et veldig høyt tempo, som tiltar i styrke desto nærmere slutten vi kommer. Det kan være litt vanskelig å holde tritt – men boken slutter aldri å være hverken interessant eller klok.

Varm morskjærighet

Ved siden av sorg, identitet og tradisjoner, handler kanskje *Oppskrift mot ånder som knuser ting* mest av alt om morskjærighet. Den er så nydelig og varmt skildret, at det stråler ut av boksidene. Uten å røpe noe, har *Oppskrift mot ånder som knuser ting* en av de sterkeste avslutningene på en barneroman på lenge. Det er umulig å ikke bli berørt når de siste sidene leses.

Oppskrift mot ånder som knuser ting er original, nydelig og sår. Bragenominasjonen er vel fortjent.